

KENNEMERDUINEN-DIRECTEUR IR. BONJERNOOR:

"Nationaal Park géén toeristisch object"

"De recreatieve waarde van de Kennemerduinen ligt besloten in het gebied zelf; elke voorziening die het gebied als decor gebruikt hoort daar niet in thuis". Aldus ir. J.N.R. Bonjernoer, directeur van de Stichting het Nationaal Park de Kennemerduinen, die speciaal voor dit themanummer werd geïnterviewd.

door MARC JANSSEN

In 1950 werd de Stichting "Het Nationaal Park de Kennemerduinen" in het leven geroepen voor het beheer van een 1240 ha groot duingebied ten westen van Bloemendaal: de Kennemerduinen. In het bestuur van de Stichting participeren de Ministeries van Financiën en Landbouw en Visserij (50%), de provincie Noord-Holland (25%) en de gemeenten Amsterdam (10%), Haarlem (10%) en Bloemendaal (5%).

"Het doel van de Stichting Kennemerduinen is duidelijk tweeledig", zo begint de heer Bonjernoer het gesprek. "Enerzijds is dit de instandhouding van de natuurwaarden en anderzijds het mogelijk maken dat mensen van die natuurwaarden kunnen genieten. In de statuten van de Stichting staat expliciet dat gelegenheid moet worden gegeven tot kamperen".

NATIONAAL PARK

Hoewel de officiële naam het tegendeel suggereert, heeft het gebied nog niet de wettelijke status van Nationaal Park. Plannen daartoe bestaan wel. In diverse overheidsnota's staat het "Nationaal Park Kennemerduinen" hoog op het lijstje. Hierin zouden zowel de huidige Kennemerduinen als de aangrenzende bezittingen van Natuurmonumenten moeten opgaan. In formele contacten voor de realisering van dit Nationaal Park zijn inmiddels begonnen, aldus de heer Bonjernoer: "Onder goedkeuring van de besturen van de Stichting Kennemerduinen en Natuurmonumenten zijn beide terreinbeheerders al gestart met een werkoverleg. Een gemeenschappelijke toegangsregeling voor beide gebieden en een aansluiting van

voet- en fietspaden in beide gebieden zijn de eerste concrete resultaten die hiervan binnenkort kunnen worden verwacht."

Ook de Voorlopige Commissie Nationale Parken (VCNP) heeft het volste vertrouwen in de realisering van het Nationaal Park Kennemerduinen. Onlangs heeft zij immers f 150.000,- geïnvesteerd in een nieuw bezoekerscentrum waar de heer Bonjernoer maar al te trots op is. En terecht, want niet alleen is het oude centrum volledig opnieuw ingericht en opgeknapt, maar ook zijn tal van moderne audiovisuele trucjes toegepast.

Wanneer de heer Bonjernoer wordt gevraagd naar de voordelen van de oprichting van een Nationaal Park valt er even een stilte. "Op financieel gebied zijn er slechts incidenteel voordeeltjes te verwachten, zoals dat voor het bezoekerscentrum." De financiering van een regeneratieproject in de toekomst wil de heer Bonjernoer niet uitsluiten, "maar structureel zijn er zeker geen financiële voordelen te verwachten als het gebied officieel Nationaal Park wordt."

Een belangrijker voordeel zou kunnen zijn dat de beheerders "min of meer gedwongen worden om een groter gebied als eenheid te gaan beheren. Hoe groter het gebied is, des te meer mogelijkheden je hebt bij de inrichting". Nadelen kunnen er echter ook aan verbonden zijn: "Met het predicaat Nationaal Park of mooiste gebied van Nederland trek je publiek aan. Het risico is groot dat het Nationaal Park een toeristisch produkt gaat worden". Het liefst zou de heer Bonjernoer in alle stilte, zonder publiciteit, toewerken naar een Nationaal Park waarin het publiek kan genieten van de natuur.

Problemen zijn er overigens nog wel te verwachten, voordat een officieel Nationaal Park Kennemerduinen met één integraal beheer een feit zal zijn. Dit betreft dan met name het nivo van de recreatieve voorzieningen (intensief versus extensief) en de rol van de waterwinning in het gebied.

RECREATIE

Wanneer de heer Bonjernoer geconfronteerd wordt met de visie van het Gewest Zuid-Kennemerland, die een intensivering van de recreatie voorstaat, maakt hij duidelijk dat dat zeker niet zijn visie is: "De recreatieve waarde van de Kennemerduinen ligt besloten in het gebied zelf. Wat betekent, dat elke voorziening die het gebied als decor gebruikt daar niet in thuis hoort. Men moet wel dusdanige voorzieningen treffen dat de mensen in de gelegenheid worden gesteld om de waarde van het gebied te beleven." Dit betekent overigens niet, dat binnenkort alle spartelvijvers en kampeerterreinen uit het gebied verdwijnen: "Een kampeerterrein zoals De Lakens hoort eigenlijk niet thuis in een gebied als de Kennemerduinen, maar het ligt er". Opheffing ervan zou op grote sociale en politieke weerstanden stuiten, zodat de Stichting Kennemerduinen gekozen heeft voor een geleidelijke verandering van het karakter van het kampeerterrein. "Het beleid is er op gericht om de vaste (stacaravan-) plaatsen via natuurlijk verloop om te vormen tot seizoensplaatsen voor tenten en toercaravans. Belangrijk punt daarbij is, dat het deel van het terrein dat het diepst in de duinen ligt (Het Liguster) uiterlijk 1988 ontruimd moet zijn. En dat zal nog een hele heisa worden", aldus de directeur. Hiermee zal het kampeerterrein De Lakens volledig aan het zicht van wandelaars en fietsers onttrokken zijn.

Grote uitbreidingen van het fietspadennet in de Kennemerdui-

ir. Bonjernoort: "Geen rekreatieve voorzieningen bij Spartelmeer en Oosterdel, maar natuurbeheer ..."

nen zijn niet te verwachten: "Een alternatieve (rustiger) route voor het fietspad langs de Zeeweg moet mijns inziens niet worden gezocht in een nieuwe oost-west verbinding door de Kennemerduinen, maar in een fietspad dat vanaf Bloemendaal aan Zee door de duinen langs het circuit van Zandvoort loopt en via het Visserpad langs de spoorlijn Zandvoort-Overveen uitkomt bij Kraantje Lek". Een directe fietsverbinding van Bloemendaal naar IJmuiden zal er, als het aan de heer Bonjernoort ligt, ook nooit komen. Wel ziet hij mogelijkheden voor een fietsverbinding met IJmuiden door de binnenduinen: "Daarbij zou het noordelijk deel van de waterleidingweg (nu grotendeels afgesloten voor publiek) kunnen worden gebruikt om aansluiting te krijgen met Duin en Kruidberg."

Wanneer de heer Bonjernoort wordt gevraagd naar de plannen voor verbetering van de sterk verwaarloosde bewegwijzering op de wandelpaden, kan hij de interviewer op zijn wenken bedienen: "De nieuwe borden staan al klaar en kunnen zo de grond in. Het grote voordeel van het goed aan-geven van een aantal wandelroutes is, dat de wandelaars grotendeels op die paden blijven en de andere paden relatief rustig blijven."

DUINMEREN

De toekomst van de diverse meertjes in de Kennemerduinen ziet er gunstig uit, hoewel ook hier iets zal worden toegegeven aan intensieve vormen van recreatie. Zo worden bij 't Wed de voorzieningen (toiletgebouw) verbeterd om het meertje geschikt te houden als zwemwater. Voorzieningen bij de Oosterdel en het Spartelmeer

zijn echter uitgesloten.

Ten aanzien van het Spartelmeer (waar het recreatief bezoek al sterk terugloopt) merkt de heer Bonjernoort op, dat de ingang van de Kennemerduinen op die plaats wordt afgeloten. "En als het een beetje wil dan zal de natuur ons helpen: door oeverafslag aan de oostkant van het Spartelmeer zal het fietspad daar binnenkort niet meer bruikbaar zijn. De functie van de Oosterdel zal, evenals die van het Spartelmeer, meer natuurgericht worden." Wel wil de heer Bonjernoort het wandelpad aldaar open houden. Dit om te voorkomen dat de oevers dichtgroeien en vogels als het strandlooptje verdwijnen. Gevraagd naar de mogelijkheid om beide meertjes in het broedseizoen af te sluiten voor publiek merkt de heer Bonjernoort op, dat "zover nog niet is nagedacht, maar dat dit zeker niet uitgesloten is".

Voor het Vogelmeer heeft de heer Bonjernoort een aantal plannen in huis om de natuurwaarde en de beleving daarvan te vergroten: "Het wandelpad ten oosten van het meer zal afgesloten moeten worden voor publiek. Voor de westoever (de vlakke oever) bestaan plannen om een groter gebied te gaan maaien en de ruigte wat terug te dringen. Dit zowel om meer variatie te krijgen in de oevervegetatie als om enkele watervogels terug te krijgen. Voor de natuurbeleving is het de bedoeling om op de westoever een verscholen observatiehut aan te leggen."

WATERWINNING

Met betrekking tot de waterwinning in de Kennemerduinen zit de Stichting in een lastig parket: Noch volgens de statuten van de Stichting zelf, noch volgens de

doelstellingen van een Nationaal Park hoort waterwinning thuis in dit duingebied. "Probleem is echter, dat er een eeuwigdurend contract bestaat met het Gemeentelijk Waterbedrijf van Haarlem voor de drinkwatervoorziening van de inwoners van Haarlem. Door het Ministerie is vergunning verleend voor de onttrekking van bijna 10 miljoen m³ uit het gebied." De heer Bonjernoort ziet echter wel een gaatje om onder dit contract uit te komen: "Onlangs is namelijk het Waterbedrijf Haarlem gefuseerd met enkele andere waterbedrijven tot het Waterleidingbedrijf Zuid-Kennemerland. Hiermee wordt het water uit de Kennemerduinen (wanneer de diverse leidingnetten worden gekoppeld) niet meer uitsluitend geleverd aan de inwoners van Haarlem en is er in principe sprake van contractbreuk. Daarmee ligt de weg open voor het afdwingen van een nieuw contract."

Het einddoel van de onderhandelingen over dit nieuwe contract zal als het aan de heer Bonjernoort ligt, zeker niet liggen bij het volledig beëindigen van de waterwinning, "want de stijging van de grondwaterstand als gevolg daarvan kent ook negatieve kanten. Het risico is groot dat bijvoorbeeld camping De Lakens en het fietspad langs de kust blank komen te staan. Bovendien blijft een calamiteitenvoorziening in de duinen noodzakelijk. Voorop staat evenwel, dat een nieuw contract over de waterwinning in de Kennemerduinen perspectieven moet bieden voor regeneratie van vochtige duinvalleien en meer financiën moet opleveren voor beheer en regeneratie-experimenten."

Wat precies het einddoel is (de situatie van 1910, 1920 of iets anders) en welke alternatieven mogelijk zijn (beperking van de waterwinning in het hele gebied of volledige stopzetting in alleen het noordelijk deel), is momenteel nog volop in bespreking. Voor de opvang van het tekort aan water, dat kan ontstaan bij vermindering van de wateronttrekking uit de duinen is het alternatief diepinfiltratie volgens de heer Bonjernoort niet bruikbaar: "Een project op kleine schaal, bijv. 4 à 5 miljoen m³, is niet rendabel. Zinvoller en goedkoper is het om water te betrekken van het PWN of de GWA."